

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
โครงการ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคียวมัน (มะคาเดเมีย, มะม่วงหิมพานต์)
เพื่อความยั่งยืน
กิจกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1. ความสอดคล้อง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
 - แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- 1.3 แผนปฏิรูปประเทศ -
- 1.4 แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

2. หลักการและเหตุผล

พืชเคียวมัน หมายถึง พืชที่เน้นบริโภคแต่เมล็ดและมักจะมีเปลือกค่อนข้างแข็ง เคี้ยวแล้วให้รสชาติมันๆ อร่อย เป็นที่นิยมของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ที่เรารู้จักและคุ้นเคยในขณะนี้ คือ มะคาเดเมีย และมะม่วงหิมพานต์ สำหรับ “มะคาเดเมีย” มีถิ่นกำเนิดอยู่ที่ประเทศออสเตรเลีย แพร่ขยายไปยังสหรัฐอเมริกาโดยปลูกมากที่สุดที่รัฐฮาวาย เข้ามาประเทศไทยเมื่อ 70 ปี มาแล้ว ได้ชื่อว่าเป็นราชาแห่งพืชเคียวมัน เพราะมีรสชาติอร่อยและมีราคาแพงที่สุดในโลก นอกจากนั้น มะคาเดเมียยังอุดมไปด้วยวิตามินมากมาย และที่สำคัญเต็มไปด้วยน้ำมันพืชไม่อิ่มตัว ซึ่งน้ำมันพืชไม่อิ่มตัวมีคุณสมบัติที่ดี คือ ช่วยลดคอเลสเตอรอลให้แก่ร่างกาย มีอายุยืนยาวถึง 100 ปี เนื้อไม้ยังมีประโยชน์ใช้สอยโดยนำมาทำเครื่องเรือน เมื่อมีอายุ 30 ปีขึ้นไป เป็นพืชที่ตลาดทั่วโลกมีความต้องการสูง ไม่มีการล้มตาย มีราคาเป็นมาตรฐานสากล ไม่เหมือนพืชเศรษฐกิจตัวอื่นที่มีราคาขึ้นลงไม่แน่นอน ตลาดใหญ่อยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น จึงคาดการณ์ว่าในอนาคตถ้ามีการส่งเสริมอย่างเต็มที่ไม่เกิน 10-20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยอาจเป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์มะคาเดเมียออกสู่ตลาดโลกในอันดับต้นๆ สำหรับ “มะม่วงหิมพานต์” เป็นพืชพื้นเมืองของอเมริกาใต้ และได้ขยายไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก เข้ามาประเทศไทยโดยพระยารัษฎานุประดิษฐ์ นำมาจากอินเดีย ปี 2444 พร้อมๆ ยางพารา และมีการคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถปลูกให้ได้ผลผลิตสูงในประเทศไทย เป็นพืชที่ปลูกง่าย ต้านทานโรคแมลงศัตรูพืชได้ดี เจริญเติบโตเร็ว ทนแล้ง ให้ผลผลิตเร็วเพียงแค่ 2 ปี ให้ผลผลิตนานหลายสิบปี ดูแลรักษาง่าย ต้องอิงหลักวิชาการเกษตรเข้าช่วยจะสามารถให้ผลผลิตสูงเป็นพืชที่ปลูกเพื่อเป็นรายได้ได้เป็นอย่างดี ผลิตภัณฑ์เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคทั่วโลก เนื่องจากมีคุณค่าทางโภชนาการ มีกลิ่นและรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ ที่เปลือกหุ้มเมล็ดจะมีน้ำมันออกฤทธิ์เป็นกรดอย่างแรง ถ้าถูกผิวหนังจะพองเป็นแผลเปื่อย แต่ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง ทำสีย้อม และใช้ทำผลิตภัณฑ์ไม้ป้องกันปลวกมอด ใช้ในอุตสาหกรรมพลาสติก อุปกรณ์รถยนต์ กระเบื้องยางปูพื้น ฉนวนหุ้มสายไฟฟ้า เป็นต้น

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์พืชเคียวมัน มะคาเดเมียและมะม่วงหิมพานต์ เป็นที่นิยมของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก และมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ตลาดผู้บริโภคมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ยัง พบว่า พื้นที่ปลูกยังมีวงจำกัด เนื่องจากเกษตรกรยังไม่มีความรู้การผลิตตลอดจนการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้แก่เกษตรกรด้านเทคโนโลยี การส่งเสริมพัฒนาการผลิต การแปรรูปและการตลาด เพื่อพัฒนาการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคียวมันเพื่อความยั่งยืน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์) เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพ

การผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการ สร้างอาชีพสร้างรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้มั่นคง และยังเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมได้

3.วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช กล้วยมัน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์) ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์) ให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการ ของประเทศ

3.2 เพื่อพัฒนาความรู้ของเกษตรกรให้มีความรู้ความสามารถในการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้ สูงขึ้นและครบวงจร รวมทั้งการตลาดของผลิตภัณฑ์

3.3 เพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เกษตรกร

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรผู้ปลูกพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย) จำนวน 20 ราย พื้นที่ดำเนินการ อำเภอเมืองปาน

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 กิจกรรมสร้างการรับรู้และความเข้าใจและส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย)

1) รวมกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย) กลุ่มละ 20 ราย โดยหากพื้นที่ที่ดำเนินการยังไม่มีกรรวมกลุ่มให้ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อถ่ายทอด ความรู้

2) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรทางด้านการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง ประกอบด้วย

ครั้งที่ 1 - วิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพการผลิต และสภาพการตลาดของกลุ่มทั้งด้านที่เป็น จุดแข็ง (เพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป) และด้านที่เป็นจุดอ่อน (เพื่อแก้ไข้ปัญหา) และระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่

ครั้งที่ 2 - ถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพการปลูกพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย) ของกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น การจัดระบบการผลิต เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต แนวทางการส่งเสริมการปลูกในเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

5.2 กิจกรรมการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย)

1)อบรมเกษตรกรผู้ปลูกพืชกล้วยมัน(มะคาเดเมีย)ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการ กลุ่มละ 20 ราย จำนวน 1 กลุ่ม และศึกษาดูงานแปลงพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย) ที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ จำนวน 1 ครั้ง

2) จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

- สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจในการจัดทำแปลงเรียนรู้ และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

- สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกพื้นที่ปลูกพืชกล้วยมัน (มะคาเดเมีย) ที่มีศักยภาพ เช่น พื้นที่ซึ่งเคยเป็นจุดเรียนรู้ดูงาน พื้นที่ที่มีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการ

ผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย) โดยใช้พื้นที่ 2 ไร่ เพื่อจัดทำแปลงเรียนรู้ โดยรัฐสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ ปุ๋ยเชิงเดี่ยว ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น

5.3 ติดตามและประเมินสถานการณ์การผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย)

ประเมินศักยภาพการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เกษตรกร และสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2564			ปี 2565								
	ต.ค.64	พ.ย.64	ธ.ค.64	ม.ค.65	ก.พ.65	มี.ค.65	เม.ย.65	พ.ค.65	มิ.ย.65	ก.ค.65	ส.ค.65	ก.ย.65
1. กิจกรรมสร้างการรับรู้และความเข้าใจและส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย) (จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้)				↔								
2. กิจกรรมการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์) 2.1 อบรมเกษตรกรเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์) และศึกษาดูงานแปลงพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์) ที่ประสบผลสำเร็จ 2.2 จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต						↔			↔			
3. ติดตามและประเมินสถานการณ์การผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์)					↔						↔	

7. ระยะเวลา

ตุลาคม 2564 – กันยายน 2565

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (output)

เกษตรกรผู้ปลูกพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย) จำนวน 20 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย)

8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย)

8.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : เกษตรกรผู้ปลูกพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย) 20 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย,มะม่วงหิมพานต์)

เชิงคุณภาพ : เกษตรกรผู้ปลูกพืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย) สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกร จำนวน 20 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความรู้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเคี่ยมมัน (มะคาเดเมีย) ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพพืชเคี่ยมมัน (มะคาเดเมีย) ให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้นและครบวงจร รวมทั้งการตลาดของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

10. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

1. ชื่อ นางสาวจิตติมา กาบเย็น

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

2. ชื่อ นางสาววิษญา สมบุญโสด

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์: 095-4298962

e-mail: lampang@doae.go.th , lampang_agri@hotmail.com
